

فروپاشی قاجار
و
برآمدن پهلوی

غلامحسین میرزاصالح

فهرست مطالب

۱۹	ایران در ورطه سیاست بین الملل
۶۹	وقایع ماه ژانویه سال ۱۹۲۱ (دی ماه ۱۲۹۹)
۷۰	وقایع هفته پیش از ۱۲ فوریه ۱۹۲۱ (۲۴ بهمن ۱۲۹۹)
۷۱	وقایع هفته پیش از ۱۹ فوریه ۱۹۲۱ (اول اسفند ۱۲۹۹)
۷۱	وقایع هفته پیش از ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ (۸ اسفند ۱۲۹۹)
۷۲	وقایع هفته پیش از ۵ مارس ۱۹۲۱ (۱۶ اسفند ۱۲۹۹)
۷۳	وقایع هفته پیش از ۱۲ مارس ۱۹۲۱ (۲۳ اسفند ۱۲۹۹)
۷۴	وقایع هفته پیش از ۱۹ مارس ۱۹۲۱ (اول فروردین ۱۳۰۰)
۷۵	وقایع هفته پیش از ۲۶ مارس ۱۹۲۱ (۸ فروردین ۱۳۰۰)
۷۶	وقایع هفته پیش از ۲ آوریل ۱۹۲۱ (۱۳ فروردین ۱۳۰۰)
۷۸	وقایع هفته پیش از ۱۲ آوریل ۱۹۲۱ (۲۴ فروردین ۱۳۰۰)
۷۸	اعلان
۸۰	وقایع هفته پیش از ۱۶ آوریل ۱۹۲۱ (۲۸ فروردین ۱۳۰۰)
۸۳	وقایع هفته پیش از ۲۳ آوریل ۱۹۲۱ (۴ اردیبهشت ۱۳۰۰)
۸۸	اعلان
۸۹	وقایع هفته پیش از ۳۰ آوریل ۱۹۲۱ (۱۱ اردیبهشت ۱۳۰۰)
۹۱	وقایع هفته پیش از ۷ ماه مه ۱۹۲۱ (۱۸ اردیبهشت ۱۳۰۰)
۹۵	بیانیه جمعیت انقلاب سرخ ایران
۹۹	اعلان به عموم اهالی
۹۹	وقایع هفته پیش از ۱۴ ماه مه ۱۹۲۱ (۲۵ اردیبهشت ۱۳۰۰)

۱۰۵	وقایع هفته پیش از ۲۱ ماه مه ۱۹۲۱ (اول خرداد ۱۳۰۰)
۱۰۸	وقایع هفته پیش از ۲۸ ماه مه ۱۹۲۱ (۸ خرداد ۱۳۰۰)
۱۱۴	وقایع هفته پیش از ۴ ژوئن ۱۹۲۱ (۱۵ خرداد ۱۳۰۰)
۱۲۳	وقایع هفته پیش از ۱۱ ژوئن ۱۹۲۱ (۲۲ خرداد ۱۳۰۰)
۱۲۵	وقایع هفته پیش از ۱۸ ژوئن ۱۹۲۱ (۲۹ خرداد ۱۳۰۰)
۱۲۸	وقایع هفته پیش از ۲۵ ژوئن ۱۹۲۱ (۵ تیر ۱۳۰۰)
۱۳۲	وقایع هفته پیش از ۲ ژوئیه ۱۹۲۱ (۱۱ تیر ۱۳۰۰)
۱۳۴	وقایع هفته پیش از ۹ ژوئیه ۱۹۲۱ (۱۹ تیر ۱۳۰۰)
۱۳۵	وقایع هفته پیش از ۱۶ ژوئیه ۱۹۲۱ (۲۶ تیر ۱۳۰۰)
۱۳۷	وقایع هفته پیش از ۲۳ ژوئیه ۱۹۲۱ (۲ مرداد ۱۳۰۰)
۱۴۰	وقایع هفته پیش از ۳۰ ژوئیه ۱۹۲۱ (۹ مرداد ۱۳۰۰)
۱۴۴	وقایع هفته پیش از ۶ اوت ۱۹۲۱ (۱۶ مرداد ۱۳۰۰)
۱۴۸	وقایع هفته پیش از ۱۳ اوت ۱۹۲۱ (۲۳ مرداد ۱۳۰۰)
۱۵۳	وقایع هفته پیش از ۲۰ اوت ۱۹۲۱ (۳۰ مرداد ۱۳۰۰)
۱۵۶	وقایع هفته پیش از ۲۷ اوت ۱۹۲۱ (۸ شهریور ۱۳۰۰)
۱۶۳	زندگینامه کلنل محمدتقی خان
۱۸۱	وقایع هفته پیش از ۳ سپتامبر ۱۹۲۱ (۱۳ شهریور ۱۳۰۰)
۱۸۶	وقایع هفته پیش از ۱۰ سپتامبر ۱۹۲۱ (۲۰ شهریور ۱۳۰۰)
۱۹۰	متن نامه روتشتین به کوچک خان
۱۹۶	متن نامه کوچک خان به روتشتین
۱۹۷	وقایع هفته پیش از ۱۷ سپتامبر ۱۹۲۱ (۲۷ شهریور ۱۳۰۰)
۲۰۴	وقایع هفته پیش از ۲۴ سپتامبر ۱۹۲۱ (۳ مهر ۱۳۰۰)
۲۰۷	وقایع هفته پیش از اول اکتبر ۱۹۲۱ (۹ مهر ۱۳۰۰)
۲۱۰	نطق لرد کرزن
۲۱۵	وقایع پیش از ۸ اکتبر ۱۹۲۱ (۱۷ مهر ۱۳۰۰)

۲۲۲	وقایع هفته پیش از ۱۵ اکتبر ۱۹۲۱ (۲۴ مهر ۱۳۰۰)
۲۲۷	وقایع هفته پیش از ۲۲ اکتبر ۱۹۲۱ (اول آبان ۱۳۰۰)
۲۳۰	نامه کلنل محمودخان نودری به اسدالله کاشانی
۲۳۲	تلگراف رضاخان به فرمانده کل قوای آذربایجان
۲۳۳	تلگراف فرمانده کل آذربایجان به رضاخان
۲۳۳	تلگراف محمدقلی به رضاخان
۲۳۴	تلگراف سرتیپ امان الله خان به رضاخان
۲۳۴	تلگراف کارگزاری خوی
۲۳۵	استخراج تلگراف رمز تبریز
۲۳۵	تلگراف رضاخان به امیرلشکرشمال غرب
۲۳۶	اعلان
۲۳۶	اعلان
۲۳۷	اعلان
۲۳۷	اعلان و اتمام حجت
۲۳۸	اعلان
۲۳۹	وقایع هفته پیش از ۲۹ اکتبر ۱۹۲۱ (۸ آبان ۱۳۰۰)
۲۴۳	وقایع هفته پیش از ۵ نوامبر ۱۹۲۱ (۱۵ آبان ۱۳۰۰)
۲۴۵	فهرست اسامی کسانی که به دستور امیرپنجه دستگیر شدند
۲۴۶	بیانیه صادره از طرف امیرپنجه حسین خزاعی
۲۴۹	وقایع هفته پیش از ۱۲ نوامبر ۱۹۲۱ (۲۲ آبان ۱۳۰۰)
۲۵۱	لرد کرزن عصبانی شده است
۲۵۲	وقایع هفته پیش از ۱۹ نوامبر ۱۹۲۱ (۲۹ آبان ۱۳۰۰)
۲۵۵	وقایع هفته پیش از ۲۶ نوامبر ۱۹۲۱ (۶ آذر ۱۳۰۰)
۲۵۸	یادداشت دولت شوروی
۲۵۸	وقایع هفته پیش از ۳ دسامبر ۱۹۲۱ (۱۳ آذر ۱۳۰۰)

۲۶۴	یادداشت اخیر روسیه
۲۶۸	وقایع هفته پیش از ۱۰ دسامبر ۱۹۲۱ (۲۰ آذر ۱۳۰۰)
۲۷۲	نامه تجار و اهالی قزوین به مجلس شورای ملی متحدالمال
۲۷۳	وقایع هفته پیش از ۱۷ دسامبر ۱۹۲۱ (۲۷ آذر ۱۳۰۰)
۲۷۳	وقایع هفته پیش از ۲۴ دسامبر ۱۹۲۱ (۴ دی ۱۳۰۰)
۲۷۷	ایجاد صمیمیت بین دولتین روس و ایران
۲۸۰	ورود نماینده مختار دولت بریطانیای کبیر
۲۸۱	سیمیتکو و کمالیون پان اسلامیت
۲۸۳	خلاصه نامه کمالیون به سیمیتکو
۲۸۴	خلاصه نامه سردار مقتدر سنجابی به سیمیتکو
۲۸۵	خلاصه نامه امیر حشمت به سیمیتکو
۲۸۵	اعضای ایرانی حزب کمالیون
۲۸۵	وقایع هفته پیش از ۳۱ دسامبر ۱۹۲۱ (۱۱ دی ۱۳۰۰)
۲۸۶	اعلامیه از طرف حکومت گیلان و طوالش
۲۸۹	مراسله کمپانی نفت جنوب
۲۹۰	وقایع هفته پیش از ۷ ژانویه ۱۹۲۲ (۱۸ دی ۱۳۰۰)
۲۹۱	وقایع هفته پیش از ۱۴ ژانویه ۱۹۲۲ (۲۵ دی ۱۳۰۰)
۲۹۴	وقایع هفته پیش از ۲۱ ژانویه ۱۹۲۲ (۲ بهمن ۱۳۰۰)
۲۹۶	وقایع هفته پیش از ۲۸ ژانویه ۱۹۲۲ (۹ بهمن ۱۳۰۰)
۳۰۰	وقایع هفته پیش از ۴ فوریه ۱۹۲۲ (۱۶ بهمن ۱۳۰۰)
۳۰۵	وقایع هفته پیش از ۱۱ فوریه ۱۹۲۲ (۲۳ بهمن ۱۳۰۰)
۳۰۹	نرخ تسعیر
۳۰۹	وقایع هفته پیش از ۱۸ فوریه ۱۹۲۲ (۳۰ بهمن ۱۳۰۰)
۳۱۴	فعالیت‌های انقلابی در خراسان
۳۱۶	

۳۱۷	تذکاریه سرکنسول روسیه
۳۱۹	وقایع هفته پیش از ۱۸ فوریه ۱۹۲۲ (۳۰ بهمن ۱۳۰۰)
۳۲۰	باتک دولتی
۳۲۱	وقایع هفته پیش از ۲۵ فوریه ۱۹۲۲ (۷ اسفند ۱۳۰۰)
۳۲۳	فعالیت‌های انقلابی در خراسان
۳۲۵	ابلاغیه دوم حوت ۱۳۰۰
۳۲۹	وقایع هفته پیش از ۴ مارس ۱۹۲۲ (۱۴ اسفند ۱۳۰۰)
۳۳۱	فعالیت‌های انقلابی در خراسان
۳۳۲	نرخ تسعیر
۳۳۴	وقایع هفته پیش از ۱۱ مارس ۱۹۲۲ (۲۱ اسفند ۱۳۰۰)
۳۳۵	فعالیت‌های انقلابی در خراسان
۳۳۶	برنامه حزب رنجبران ایران
۳۳۷	مرامنامه
۳۳۷	تشکیلات حکومت
۳۳۹	امور نظامی
۳۳۹	امور قضایی
۳۴۰	
۳۴۱	اعلان
۳۴۵	وقایع هفته پیش از ۱۸ مارس ۱۹۲۲ (۲۸ اسفند ۱۳۰۰)
۳۴۶	منسوجات ایران
۳۴۶	وقایع هفته پیش از ۲۵ مارس ۱۹۲۲ (۶ فروردین ۱۳۰۱)
۳۴۹	وقایع هفته پیش از اول آوریل ۱۹۲۲ (۱۲ فروردین ۱۳۰۱)
۳۵۳	حکم عمومی قشون
۳۵۳	حکم عمومی قشون
۳۵۴	به نام اسلامیت و ایرانیت
۳۵۵	وقایع هفته پیش از ۸ آوریل ۱۹۲۲ (۲۰ فروردین ۱۳۰۱)

۳۵۹	وقایع هفته پیش از ۱۵ آوریل ۱۹۲۲ (۲۷ فروردین ۱۳۰۱)
۳۶۴	وقایع هفته پیش از ۲۲ آوریل ۱۹۲۲ (۳ اردیبهشت ۱۳۰۱)
۳۶۷	وقایع هفته پیش از ۲۹ آوریل ۱۹۲۲ (۱۰ اردیبهشت ۱۳۰۱)
۳۷۱	وقایع هفته پیش از ۶ مه ۱۹۲۲ (۱۷ اردیبهشت ۱۳۰۱)
۳۷۲	فعالیت‌های انقلابی در خراسان
۳۷۳	امور مربوط به روسیه
۳۷۳	اعلامیه سرکنسولگری روسیه در مشهد
۳۷۴	وقایع هفته پیش از ۱۳ مه ۱۹۲۲ (۲۴ اردیبهشت ۱۳۰۱)
۳۷۶	تلگراف ۷ مه ۱۹۲۲ لورین به کرزن
۳۷۷	تلگراف ۷ مه لورین به کرزن (بقیه تلگراف قبلی)
۳۷۸	تلگراف ۱۳ مه سر پرسی لورین به کرزن
۳۷۹	وقایع هفته پیش از ۲۰ مه ۱۹۲۲ (۳۱ اردیبهشت ۱۳۰۱)
۳۸۱	وقایع هفته پیش از ۲۸ مه ۱۹۲۲ (۸ خرداد ۱۳۰۱)
۳۸۱	تلگراف ۲۰ مه ۱۹۲۲ لورین به کرزن
۳۸۳	وقایع هفته پیش از ۲۷ مه ۱۹۲۲ (۷ خرداد ۱۳۰۱)
۳۸۳	وقایع هفته پیش از ۳ ژوئن ۱۹۲۲ (۱۴ خرداد ۱۳۰۱)
۳۸۶	وقایع هفته پیش از ۱۰ ژوئن ۱۹۲۲ (۲۱ خرداد ۱۳۰۱)
۳۸۹	وقایع هفته پیش از ۱۷ ژوئن ۱۹۲۲ (۲۸ خرداد ۱۳۰۱)
۳۹۲	وقایع هفته پیش از ۲۴ ژوئن ۱۹۲۲ (۴ تیر ۱۳۰۱)
۳۹۳	بیانیه رئیس‌الوزراء
۳۹۴	وقایع هفته پیش از اول ژوئیه ۱۹۲۲ (۱۰ تیر ۱۳۰۱)
۳۹۵	وقایع هفته پیش از ۸ ژوئیه ۱۹۲۲ (۱۸ تیر ۱۳۰۱)
۳۹۶	وقایع هفته پیش از ۱۵ ژوئیه ۱۹۲۲ (۲۱ تیر ۱۳۰۱)
۳۹۷	اعلان
۴۰۰	وقایع هفته پیش از ۲۲ ژوئیه ۱۹۲۲ (اول مرداد ۱۳۰۱)

۴۰۳	وقایع هفته پیش از ۲۹ ژوئیه ۱۹۲۲ (۸ مرداد ۱۳۰۱)
۴۰۶	وقایع هفته پیش از ۵ اوت ۱۹۲۲ (۱۵ مرداد ۱۳۰۱)
۴۰۸	وقایع هفته پیش از ۱۲ اوت ۱۹۲۲ (۲۲ مرداد ۱۳۰۱)
۴۱۱	وقایع هفته پیش از ۱۹ اوت ۱۹۲۲ (۲۹ مرداد ۱۳۰۱)
۴۱۲	وقایع هفته پیش از ۲۶ اوت ۱۹۲۲ (۵ شهریور ۱۳۰۱)
۴۱۵	وقایع هفته پیش از ۲ سپتامبر ۱۹۲۲ (۱۲ شهریور ۱۳۰۱)
۴۱۷	وقایع هفته پیش از ۹ سپتامبر ۱۹۲۲ (۱۹ شهریور ۱۳۰۱)
۴۱۸	وقایع هفته پیش از ۱۶ سپتامبر ۱۹۲۲ (۲۶ شهریور ۱۳۰۱)
۴۲۰	وقایع هفته پیش از ۲۳ سپتامبر ۱۹۲۲ (۲ مهر ۱۳۰۱)
۴۲۲	وقایع هفته پیش از ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۲ (۹ مهر ۱۳۰۱)
۴۲۵	ترجمه گزیده‌ای از مقاله روزنامه مهرمنیر
۴۲۶	وقایع هفته پیش از ۷ اکتبر ۱۹۲۲ (۱۶ مهر ۱۳۰۱)
۴۲۸	وقایع هفته پیش از ۱۴ اکتبر ۱۹۲۲ (۲۳ مهر ۱۳۰۱)
۴۳۰	وقایع هفته پیش از ۲۱ اکتبر ۱۹۲۲ (۳۰ مهر ۱۳۰۱)
۴۳۳	وقایع هفته پیش از ۲۸ اکتبر ۱۹۲۲ (۷ آبان ۱۳۰۱)
۴۳۵	وقایع هفته پیش از ۴ نوامبر ۱۹۲۲ (۱۴ آبان ۱۳۰۱)
۴۳۶	نرخ تسعیر
۴۳۷	وقایع هفته پیش از ۱۱ نوامبر ۱۹۲۲ (۲۱ آبان ۱۳۰۱)
۴۳۸	وقایع هفته پیش از ۱۸ نوامبر ۱۹۲۲ (۲۸ آبان ۱۳۰۱)
۴۴۱	وقایع هفته پیش از ۲۵ نوامبر ۱۹۲۲ (۵ آذر ۱۳۰۱)
۴۴۳	وقایع هفته پیش از ۲ دسامبر ۱۹۲۲ (۱۲ آذر ۱۳۰۱)
۴۴۶	وقایع هفته پیش از ۹ دسامبر ۱۹۲۲ (۱۹ آذر ۱۳۰۱)
۴۴۸	وقایع هفته پیش از ۱۶ دسامبر ۱۹۲۲ (۲۶ آذر ۱۳۰۱)
۴۵۰	وقایع هفته پیش از ۲۳ دسامبر ۱۹۲۲ (۳ دی ۱۳۰۱)
۴۵۰	وقایع هفته پیش از ۳۰ دسامبر ۱۹۲۲ (۱۰ دی ۱۳۰۱)

- وقایع هفته پیش از ۶ ژانویه ۱۹۲۳ (۱۷ دی ۱۳۰۱) ۴۵۳
 وقایع هفته پیش از ۱۳ ژانویه ۱۹۲۳ (۲۴ دی ۱۳۰۱) ۴۵۴
 وقایع هفته پیش از ۲۰ ژانویه ۱۹۲۳ (اول بهمن ۱۳۰۱) ۴۵۶
 وقایع هفته پیش از ۲۷ ژانویه ۱۹۲۳ (۸ بهمن ۱۳۰۱) ۴۵۷
 وقایع هفته پیش از ۳ فوریه ۱۹۲۳ (۱۵ بهمن ۱۳۰۱) ۴۵۹
 وقایع هفته پیش از ۱۰ فوریه ۱۹۲۳ (۲۲ بهمن ۱۳۰۱) ۴۶۰
 وقایع هفته پیش از ۱۷ فوریه ۱۹۲۳ (۲۹ بهمن ۱۳۰۱) ۴۶۱
 وقایع هفته پیش از ۲۴ فوریه ۱۹۲۳ (۶ اسفند ۱۳۰۱) ۴۶۴
 وقایع هفته پیش از ۳ مارس ۱۹۲۳ (۱۳ اسفند ۱۳۰۱) ۴۶۵
 وقایع هفته پیش از ۱۰ مارس ۱۹۲۳ (۲۰ اسفند ۱۳۰۱) ۴۶۷
 وقایع هفته پیش از ۱۷ مارس ۱۹۲۳ (۲۷ اسفند ۱۳۰۱) ۴۶۸
 وقایع هفته پیش از ۲۴ مارس ۱۹۲۳ (۵ فروردین ۱۳۰۲) ۴۶۹
 وقایع هفته پیش از ۳۱ مارس ۱۹۲۳ (۱۲ فروردین ۱۳۰۲) ۴۷۱
 وقایع هفته پیش از ۷ آوریل ۱۹۲۳ (۱۹ فروردین ۱۳۰۲) ۴۷۱
 وقایع هفته پیش از ۱۴ آوریل ۱۹۲۳ (۲۶ فروردین ۱۳۰۲) ۴۷۳
 وقایع هفته پیش از ۲۱ آوریل ۱۹۲۳ (۲ اردیبهشت ۱۳۰۲) ۴۷۴
 وقایع هفته پیش از ۲۸ آوریل ۱۹۲۳ (۹ اردیبهشت ۱۳۰۲) ۴۷۶
 وقایع هفته پیش از ۵ مه ۱۹۲۳ (۱۶ اردیبهشت ۱۳۰۲) ۴۷۷
 وقایع هفته پیش از ۱۲ مه ۱۹۲۳ (۲۳ اردیبهشت ۱۳۰۲) ۴۷۸
 وقایع هفته پیش از ۱۹ مه ۱۹۲۳ (۳۰ اردیبهشت ۱۳۰۲) ۴۷۹
 وقایع هفته پیش از ۲۶ مه ۱۹۲۳ (۶ خرداد ۱۳۰۲) ۴۸۳
 وقایع هفته پیش از ۲ ژوئن ۱۹۲۳ (۱۳ خرداد ۱۳۰۲) ۴۸۷
 وقایع هفته پیش از ۹ ژوئن ۱۹۲۳ (۲۰ خرداد ۱۳۰۲) ۴۸۹
 وقایع هفته پیش از ۱۶ ژوئن ۱۹۲۳ (۲۷ خرداد ۱۳۰۲) ۴۹۱
 وقایع هفته پیش از ۲۳ ژوئن ۱۹۲۳ (۳ تیر ۱۳۰۲) ۴۹۳

- وقایع هفته پیش از ۳۰ ژوئن ۱۹۲۳ (۱۹ تیر ۱۳۰۲) ۴۹۴
 وقایع هفته پیش از ۷ ژوئیه ۱۹۲۳ (۱۷ تیر ۱۳۰۲) ۴۹۶
 وقایع هفته پیش از ۱۴ ژوئیه ۱۹۲۳ (۲۴ تیر ۱۳۰۲) ۴۹۸
 وقایع هفته پیش از ۲۱ ژوئیه ۱۹۲۳ (۳۱ تیر ۱۳۰۲) ۵۰۱
 وقایع هفته پیش از ۲۸ ژوئیه ۱۹۲۳ (۷ مرداد ۱۳۰۲) ۵۰۲
 وقایع هفته پیش از ۴ اوت ۱۹۲۳ (۱۴ مرداد ۱۳۰۲) ۵۰۳
 وقایع هفته پیش از ۱۲ اوت ۱۹۲۳ (۲۳ مرداد ۱۳۰۲) ۵۰۵
 وقایع هفته پیش از ۳۱ اوت ۱۹۲۳ (۱۰ شهریور ۱۳۰۲) ۵۰۸
 وقایع هفته پیش از ۱۰ سپتامبر ۱۹۲۳ (۲۰ شهریور ۱۳۰۲) ۵۱۱
 وقایع هفته پیش از ۲۰ سپتامبر ۱۹۲۳ (۳۰ شهریور ۱۳۰۲) ۵۱۳
 وقایع هفته پیش از ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۳ (۹ مهر ۱۳۰۲) ۵۱۴
 وقایع هفته پیش از ۱۵ اکتبر ۱۹۲۳ (۲۴ مهر ۱۳۰۲) ۵۱۶
 وقایع هفته پیش از ۳۱ اکتبر ۱۹۲۳ (۱۰ آبان ۱۳۰۲) ۵۱۹
 وقایع هفته پیش از ۱۵ نوامبر ۱۹۲۳ (۲۵ آبان ۱۳۰۲) ۵۲۲
 وقایع هفته پیش از ۳۰ نوامبر ۱۹۲۳ (۱۰ آذر ۱۳۰۲) ۵۲۴
 وقایع هفته پیش از ۱۵ دسامبر ۱۹۲۳ (۲۵ آذر ۱۳۰۲) ۵۲۵
 وقایع هفته پیش از ۳۱ دسامبر ۱۹۲۳ (۱۱ دی ۱۳۰۲) ۵۲۷
 وقایع ایام پیش از ۱۵ ژانویه ۱۹۲۵ (۲۶ دی ۱۳۰۴) ۵۲۹
 تلگراف علماء مشهد به نخست‌وزیر ۵۲۹
 تلگراف تجار مشهد به نخست‌وزیر ۵۳۰
 پاسخ به علماء ۵۳۰
 وقایع ایام پیش از ۳۱ ژانویه ۱۹۲۵ (۱۲ بهمن ۱۳۰۴) ۵۳۳
 وقایع ایام پیش از ۱۷ فوریه ۱۹۲۵ (۲۹ بهمن ۱۳۰۴) ۵۳۵
 وقایع ایام پیش از ۲۸ فوریه ۱۹۲۵ (۱۰ اسفند ۱۳۰۴) ۵۳۸
 وقایع ایام پیش از ۱۵ مارس ۱۹۲۵ (۲۵ اسفند ۱۳۰۴) ۵۴۰

۵۴۲	وقایع ایام پیش از ۳۱ مارس ۱۹۲۵ (۱۲ فروردین ۱۳۰۵)
۵۴۴	وقایع ایام پیش از ۱۵ آوریل ۱۹۲۵ (۲۷ فروردین ۱۳۰۵)
۵۴۴	اتحادیه کارگران خراسان
۵۴۶	وقایع ایام پیش از ۱۵ آوریل ۱۹۲۵ (۲۷ فروردین ۱۳۰۵) دنباله
۵۴۸	وقایع ایام پیش از ۳۰ آوریل ۱۹۲۵ (۱۱ اردیبهشت ۱۳۰۵)
۵۵۱	وقایع ایام پیش از ۱۵ ماه مه ۱۹۲۵ (۲۶ اردیبهشت ۱۳۰۵)
۵۵۳	وقایع ایام پیش از ۳۱ ماه مه ۱۹۲۵ (۱۱ خرداد ۱۳۰۵)
۵۵۵	وقایع ایام پیش از ۱۵ ژوئن ۱۹۲۵ (۲۶ خرداد ۱۳۰۵)
۵۵۷	قیمت غلات
۵۵۷	وقایع ایام پیش از ۳۰ ژوئن ۱۹۲۵ (۱۰ تیر ۱۳۰۵)
۵۵۸	وقایع ایام پیش از ۱۵ ژوئیه ۱۹۲۵ (۲۵ تیر ۱۳۰۵)
۵۵۹	وقایع ایام پیش از ۳۱ ژوئیه ۱۹۲۵ (۱۰ مرداد ۱۳۰۵)
۵۶۱	وقایع ایام پیش از ۱۵ اوت ۱۹۲۵ (۲۵ مرداد ۱۳۰۵)
۵۶۳	وقایع ایام پیش از ۳۱ اوت ۱۹۲۵ (۱۰ شهریور ۱۳۰۵)
۵۶۴	وقایع ایام پیش از ۱۵ سپتامبر ۱۹۲۵ (۲۵ شهریور ۱۳۰۵)
۵۶۵	وقایع ایام پیش از ۳۰ سپتامبر ۱۹۲۵ (۹ مهر ۱۳۰۵)
۵۶۵	وقایع ایام پیش از ۱۵ اکتبر ۱۹۲۵ (۲۴ مهر ۱۳۰۵)
۵۶۷	وقایع ایام پیش از ۳۱ اکتبر ۱۹۲۵ (۹ آبان ۱۳۰۵)
۵۶۹	وقایع ماه نوامبر ۱۹۲۵ (آبان ۱۳۰۵)
۵۷۰	وقایع ماه دسامبر ۱۹۲۵ (آذر ۱۳۰۵)

پیوست‌ها

قیمت امتعه و اجناس
تجار معتبر مشهد

۵۷۵

۵۷۶

۵۷۸	خلاصه تشکیلات فعلی قوای مسلح موجود در ایران
۵۷۹	قوای نظامی واقعی
۵۷۹	قوای نظامی قشون جنوب ایران
۵۸۱	تجهیزات
۵۸۳	مخارج
۵۸۴	دیویزیون قزاق
۵۸۴	قوای فعلی
۵۸۴	تشکیلات
۵۸۶	شرایط خدمت
۵۸۶	مقدار حقوق سالیانه
۵۸۸	مخارج
۵۸۸	بریگاد مرکزی
۵۸۸	تشکیلات
۵۸۹	تجهیزات
۵۹۰	شرایط خدمت
۵۹۱	مقدار حقوق در ماه
۵۹۲	مخارج
۵۹۲	نظام ولایات
۵۹۲	تشکیلات
۵۹۳	تجهیزات
۵۹۳	شرایط خدمت
۵۹۳	مخارج
۵۹۳	قوای چریک شرقی ایران
۵۹۴	تشکیلات
۵۹۵	تجهیزات

شرایط خدمت
مخارج
ژاندارمری
تشکیلات
تجهیزات
شرایط خدمت
مقدار حقوق سالیانه
مخارج
امنیه و قوای مشابه
قوای پلیس منظم
تشکیلات
تجهیزات
شرایط خدمت
حقوق پلیس
مخارج
پلیس ایالات و ولایات
وضعیات مالی نظامی قشون فعلی ایران
مخارج قوای مسلح فعلی
عایدات
حکم نظامی
نامه حسن مدرس به شیخ خزعل
تلگراف رئیس الوزراء به فروغی
نامه‌های لورین به وزارت امور خارجه انگلیس
مذاکرات لورین و شیخ خزعل
یادداشت روسیه به انگلیس

۵۹۵
۵۹۷
۵۹۷
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۱
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۲
۶۰۲
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۵
۶۰۷
۶۰۸
۶۱۱
۶۱۳
۶۱۵

۶۱۶	هشدار روزنامه طوفان
۶۱۶	اعلان سفارت روسیه
۶۱۷	شرکای قوام السلطنه در پارلمان
۶۲۱	تعایه

ایران در ورطه سیاست بین‌الملل^۱

لرد سالزبوری مخالف سرسخت دموکراسی و رادیکالیسم در فرایند توسعه سیاسی و فاتح سودان و زنگبار و طرفدار اعمال سیاست درهای باز، در دور دوم نخست‌وزیری‌اش گفته بود: «اگر به خاطر مایملکمان هند نبود، تا به این اندازه خود را گرفتار در دسر ایران نمی‌کردیم.» حفظ امنیت هند در واقع اساس روابط ایران و بریتانیا را تشکیل می‌داد. ایران از نگاه انگلیسیان بیشتر اسباب نگرانی بود تا دولتی که می‌بایست در یک نظام بین‌المللی با آن متناسبی برقرار کرد. دلمشغولی همیشگی امپراتوری بریتانیا، بجز منافع اقتصادی که چندان قابل اعتنا نبود، در مورد، به گفته آنان، سرزمین «صوفی بزرگ» به پاسداری از مرزهای هند و راه‌های منتهی به آن محدود می‌شد. به سخن دیگر، چنانچه دولتمردان امپراتوری بریتانیا اطمینان می‌یافتند که از مسیرهای استراتژیک خاورمیانه خطری حاکمیت آنان را درهند تهدید نمی‌کند، ایران تا به این حد ذهن مستعمره‌نشینان را به خود مشغول نمی‌کرد. فرمانروایان و نواب سلاطین بریتانیایی هیچگاه در مورد امنیت کامل هند آسوده خاطر نبودند و به گفته خود هرگز سر از «معضل ایران» در نمی‌آوردند. سر ادوارد گری در دیدار با کنت بنکندورف، سفیر روسیه در لندن گفته بود: «ایران جان من را به لب رسانیده است.»

آشکار نیست که نیروی دریایی امپراتوری بریتانیا از چه زمانی به یک قدرت قاره‌ای در آب‌های هند مبدل شد، اما می‌دانیم که این نیرو از سال ۱۸۰۰ نسبت به در امان نگاه‌داشتن هند از تجاوز دولت‌های همسایه و قبایل همجوار آنها اطمینان بیشتری احساس می‌کرد. ایرانیان حدود پنجاه سال

۱. نگاه کنید به: پیشگفتار مذاکرات مجلس اول، انتشارات مازیار.

پیش از هجوم انگلیسیان به سرینگیم که زمانی پایتخت میسور بود و تیپو سلطان در آن کاخ و مسجدی بنا نمود، دهلی را غارت کرده بودند. افغان‌ها هم در شمال برای گذران زندگی خویش قافله‌زنی می‌کردند. نقشه جنجالی نابلتون برای حمله زمینی به هند و این که اساساً یک قدرت اروپایی بتواند به پشتگرمی و حمایت حکام محلی خود را به هند برساند نیز خواب راحت از چشمان دولتمردان امپراتوری می‌ربود. این نگرانی که سابقه آن به اواخر سده هیجدهم و اوایل سده بعد باز می‌گشت، تا هنگامی که رایش دوم به توسعه و تقویت نیروی دریایی خود پرداخت، همچنان ادامه داشت.

نیم‌نگاهی به پیشینه دور دوم روابط سیاسی بریتانیا با ایران نشان‌دهنده نوعی یأس و سردرگمی دولتمردان انگلیسی است، تا توفیق در رسیدن به مقاصد موردنظر. عدم موفقیتی که ساختار سیاسی و اقتصادی و نوع حاکمیت حکومت مرکزی امپراتوری در سرزمین اصلی خود و شکل مناسباتش با نظام اداری و سیاسی حاکم بر هند در آن نقش انکارناپذیری داشت. این تفاوت ماهوی در ربط با ایران، چه در دوران نخست و چه در دوران دوم روابط این کشور با بریتانیا سرنوشت‌ساز بود.

برخلاف تصور رایج، از زمانی که جان کروسر کارگزار کمپانی هندشرقی در لندن به دربار شاه‌عباس بزرگ بار یافت (مارس ۱۶۱۴) تا پایان دوران ارسال گزارش‌های هفتگی که در این مجموعه می‌خوانیم، مناسبات اقتصادی (دور نخست) و سیاسی و اقتصادی (دور دوم) ایران و انگلیس نه در لندن، بلکه در کلکته و بعد در دهلی نو رقم می‌خورد. ایران و تحولات داخلی و روابط خارجی آن، عامل اصلی بروز تنش‌های اساسی میان لندن و ارگان‌های اقتصادی و سپس سیاسی و نظامی حاکم بر هند بود.

کمپانی‌های موسوم به «هندشرقی» خطاب مشترک چندین تشکیلات بازرگانی بود که در سده هفدهم و هیجدهم به قصد تجارت با هندوستان و اقصى نقاط مشرق زمین، در کشورهای هلند، فرانسه، دانمارک، اتریش، اسپانیا، اسکاتلند، سوئد و انگلستان به ثبت رسید. هر چند کمپانی‌های هند شرقی هلند و فرانسه در قیاس با شرکت‌های یاد شده از اعتبار و شهرت

بیشتری برخوردار بودند، اما هیچ‌یک نتوانستند در برابر کمپانی هندشرقی انگلیس ایستادگی کنند که از حمایت و مزایای حکومت با ثبات، قانونمند و دوراندیش خویش منتفع بود.

کمپانی هندشرقی انگلیس در سپتامبر ۱۵۹۹ تأسیس شد. در آن زمان گروهی از بازرگانان انگلیسی با هدف مقابله با تجار پرنفوذ هلندی و پایان بخشیدن به حق انحصاری آنان در معاملات پُرسود ادویه با سرزمین‌های دورست شرق گرد آمدند و کمپانی هندشرقی انگلیس را بنیان نهادند. این تجار پس از فراهم کردن سرمایه‌ای به مبلغ ۳۰۱۲۳ پوند، منشوری از ملکه باکره، الیزابت اول گرفتند که بر اساس آن حق داشتند به مدت پانزده سال از مزایای انحصار تجارت با هند برخوردار شوند. کشتی‌های کمپانی هند شرقی که از همان سال‌های اولیه به اقصى نقاط مشرق‌زمین سفر می‌کردند، نخستین دفتر نمایندگی و انبار کمپانی را در جاوه افتتاح نمودند. ویلیام هاکنز ناخدای کشتی هکتور پس از ورود به سورات نامه‌ای از جیمز اول تقدیم جهانگیر پادشاه گورکانی هند کرد. شاه که پیشاپیش به کوشش رابرت شرلی نظر خوشی نسبت به انگلیسیان داشت، از هاکنز به گرمی استقبال نمود. جهانگیر، معروف به ابوالمظفر نورالدین محمد جهانگیر غازی در واقع از نخستین معماران بنای امپراتوری بریتانیای کبیر در شبه قاره هند محسوب می‌شد. همزمان با تردد کشتی‌های بازرگانی، کارگزاران کمپانی هند شرقی اقدام به تأسیس دفاتر نمایندگی و انبارهای کالا در نواحی دور و نزدیک سواحل کردند و با ایجاد مناسبات دوستانه با حکام و مقامات مناطق گوناگون به استحکام موقعیت خویش پرداختند و سر تامس رو اولین سفیر بریتانیا نیز در سپتامبر ۱۶۱۵ روانه دربار مغول هند شد.

کمپانی هندشرقی انگلیس که در سال ۱۶۰۹ موفق به دریافت «منشور دایمی» از جیمز اول گردید از حمایت خاص دربار در دوران چارلز دوم هم بی‌نصیب نماند. بمبئی و طنجه جزئی از جهیزیه کاترین براگانزایی دختر ژان چهارم پادشاه پرتغال بود. چارلز دوم در سال ۱۶۶۱ با کاترین ازدواج کرد و هفت سال بعد بمبئی را با دریافت اجاره صوری ده پوند در سال به دست